

УДК: 341.218(497.115):327

Примљено:
13. јануар 2008.
Прихваћено:
18. јануар 2008.
Оригинални
научни рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XX) VII, vol=15
Бр. 1 / 2008.
стр. 39-56.

Момчило Суботић
Институт за политичке студије, Београд

КОСМЕТ ИЗМЕЂУ СИЛЕ И ПРАВА

Сажетак

У промењеним глобалним геополитичким констелацијама на европском простору, Запад је имао доминантан утицај на разбуктавање а потом и разрешење југословенске кризе. Запад, на челу са САД, селективно је применио право народа на самоопредељење, тако што је дискриминисао ово право за Србе у Хрватској и БиХ, у којима су Срби били конститутиван-државотворан народ, уставно потпуно равноправан с друга два народа. Уместо народу, Запад је право самоопредељења признао републикама, чије границе нису имале ни историјско ни етничко ни правно утемељење. А кад је у разбираспаду југословенске и српске државе дошао ред на Косово и Метохију, моћни Запад је са својим албанским иттићеницима истакао два разлога за независност Косова, који се не помињу у Ахтисаријевом плану, али се подразумевају, то су: право Албанаца, као националне мањине у Србији на самоопредељење, и одузимање Космета Србији због, наводне, злочиначке политике Милошевићевог режима. И један и други разлог је нетачан и међународно-правно ирелевантан. Косово и Метохија је и по Повељи ОУН, Уставу Србије и по Резолуцији 1444 СБ ОУН саставни део Србије. Међутим, право би било дубоко у сенци политике и сила би лако надвладала право, да се није овом насиљу и неправу супротставила Путинова Русија својом принципијелном политиком. Решење проблема јужне српске покрајине подигнуто је поново на ниво међународног права и политике кључних актера међународних односа, које, међутим, САД и други заговорници независности желе да, заобилазећи Савет безбедности УН, остваре преко ЕУ као наводни преседан и “ексклузивно” европски проблем.

Кључне реч: Србија, Косово и Метохија, САД, ЕУ, Русија, међународно право, преговори...

„ХУМАНИТАРНА ИНТЕРВЕНЦИЈА“ ИЛИ АГРЕСИЈА РАДИ ОТИМАЊА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Вилијам Монтгомери, бивши амерички амбасадор у Београду, је први званичник који је отворено изјавио да је међународна заједница, тј. Запад на челу са САД, још 1999. године одлучила да Косово постане независна држава. Ако је то тачно, а по свему судећи јесте, онда је свеукупна дипломатска, политичка и војна активност Запада пре, за време и након бестијалног бомбардовања Србије и СР Југославије била усмерена ка разбијању једне суверене државе. Стога не треба да чуди предлог Мартија Ахтисарија да СБ УН разбије Србију и да на њеној територији прогласи нову државу Косово, јер то представља завршну фазу посла започетог у Рамбујеу. То је наставак Рамбујеа – нови ултиматум Запада супротан међународном праву, Повељи УН, Резолуцији 1244, принципима Контакт групе и Уставу Србије на чијим принципима почива суверенитет и територијални интегритет државе Србије.

Подсетимо се. Ултиматум из Рамбујеа по понижењима и гажењима суверенитета и територијалног интегритета Србије и СР Југославије може се упоредити са још два срамна ултиматума у 20. веку, такође објављена Србији: аустроугарски 1914. и Хитлеров марта 1941. године. Главни архитекта овог нечасног чина била је Медлин Олбрајт, државни секретар САД, која је то недељу „аргументовала“ следећим речима: „Подигла сам летвицу довољно високо да је Милошевић не може прескочити“. И Ахтисари је подигао летвицу прилично високо, али не толико да је не би прихватиле неке, додуше минорне, политичке странке и појединци у Србији које својом антисрпском политиком пружају легитимитет страном распарчавању и поробљавању Србије. Ради историјске истине, имајући у виду да су Срби трагично забораван народ, треба подсетити да ултиматум из Рамбујеа, за разлику од овог Бечког, није прихватила ниједна српска политичка странка, културна или научна установа, ни интелектуалац у Србији.

У тим данима Србија је била јединствена у ставу и уверењу да је 24. марта 1999. незаконито нападнута. Повод за агресију западних „демократија“ на челу са САД на малу и слабу Србију био је наводни, никад доказани масакр албанских „цивила“ од стране

српске полиције, који је шеф посматрачке мисије ОЕБС-а, Вилијам Вокер, главни „локатор“ у планираној агресији, представио као несумњив „доказ“ за злочин државе Србије, која мора да буде брутално кажњена. О улози овог америчког „дипломате“, познатог по кажњеничкој експедицији у Никарагви, најубедљивије говори исказ осведоченог србофоба Мартија Ахтисарија који за Вокера каже: „Његовом послу сметало је то што је, изгледа, имао већ унапред припремљено мишљење о ситуацији на Косову и о томе ко је главни кривац“.¹

„Хуманитарна интервенција“ је извршена кршењем Повеље УН и других међународних докумената, одлука о војној акцији није донета у Савету безбедности УН, нити је била у сагласности са највишим правним актом НАТО-а који не дозвољава интервенцију у држави која није његова чланица.

Сходно оваквим предубеђењима која су се заснивала на интересима Запада, и мотиви за агресију су, како пише Ћосић и књизи о Косову, били „вулгарно нацистички. Лажни. У име великих и племенитих циљева, са срамним изговором: да се спречи „хуманитарна катастрофа“ и „заустави насиље на Косову“, јер је југословенска и српска држава одбила да прихвати „Споразум“ из Рамбујеа и Париза“. Тако ће први „одбрамбени“ задатак НАТО-а бити напад на Србију.² „Дејтонско умирење Срба постало је увод у активирање „косовског сценарија“; албанска „темпирана бомба“, која је држана у активnoj резерви од 1995. до НАТО агресије 1999. године, била је спремна за дејство.³ И Ноам Чомски, водећи амерички интелектуалац, тврди да прави разлог агресије није „брига за косовске Албанце“ него што Србија није спроводила „тражене социјалне и економске реформе“, што се није „повиновала либералним програмима под управом САД“⁴.

КОСОВСКО ПИТАЊЕ НИЈЕ ДЕМОКРАТСКО НЕГО ГЕОПОЛИТИЧКО

ДОС-овска власт је косовски проблем дуго, појединци нажалост и данас, везала искључиво за Милошевићев недемократски поредак и олако „лансирала“ тезу да је косовско питање демократско

1) Марти Ахтисари, Мисија у Београду, *Филип Вишињић*, Београд, 2001, стр. 37.

2) Види: Добрица Ћосић, Косово, *Новости*, Београд, 2004, стр. 114.

3) Веселин Ђуретић, Српска беспућа двадесетог века, СРС, Београд 2006, стр. 124.

4) Види: Миодраг Лекић, «О косовским преговорима», *Политика*, Београд, 11. фебруар 2006.

питање, које ће ДОС, кад уз помоћ својих западних савезника освоји власт, лако и безболно решити. Дуго није узимано у обзир да се овде не ради ни о каквом демократском питању, људским правима и стандардима, већ да се ради о стогодишњем настојању косметских Албанаца да отцепе Космет од Србије и створе Велику Албанију; да је њихов сан о отимању српске земље, заснован на принципу етничке већине, постао комплементаран с геостратегијским и геополитичким интересима САД и НАТО-а у промењеним глобалним констелацијама на европском и светском простору. Уосталом, ако питање Косова и Метохије није геополитичко него демократско питање, зашто га демократска власт у Србији није решила са својим западним „пријатељима“. Зашто прозападна демократска ДОС никад није захтевала да се доследно примени Резолуција 1244. У тој резолуцији Косово и Метохија се дефинишу саставним делом Србије и СР Југославије и тражи побољшање његовог статуса у виду проширене аутономије. У резолуцији се говори о повратку одређеног броја српских војних снага (до 1000) на границу с Албанијом и Македонијом и око српских манастира на Космету. “Да је било државничке мудрости, петооктобарски режим би своје “привилегије” на Западу оваплотио захтевом да се косовскометохијско питање постави и реши као “заостало средњевековно питање, те да се отклоне све последице албанског насиља над Србима током и после Другог светског рата. Друга варијанта је била да, уколико западни “савезници” не удовоље овом захтеву, иако заснованом и на њиховим демократским принципима, напусте позиције “власти” и “дизгине” препусте НАТО полуокупаторима, односно да признавањем такве своје позиције подстакну слободарство народа. Резултат режимске недржавотворности био је окупација Космета у име “хуманизма” и “демократије”.⁵

Нажалост, десило се да се Марти Ахтисари, почасни члан Међународне кризне групе која се отворено залаже за независно Косово, врати на место „злочина“, након недипломатског подметања лажног документа Слободану Милошевићу, којим је дефинисана Резолуција 1244, и као настављач политике Вилијама Вокера арбитра у коначном отимању Косова од Србије.

Такође, дуго времена званична српска политика подозриво је гледала на Русију, као на нешто крајње нежељено, као на нужно зло. Потпуно окренута Западу, није прихватала чињеницу да „мали

5) Веселин Ђуретић, исто, стр. 374.

светски рат“ који Европа и Америка воде против Србије има карактер геостратегијског и геополитичког рата, јер је тај рат наставак хрватског „Бљеска“ и „Олује“ против Републике Српске Крајине и рата у Босни против Републике Српске. У великохрватској визури се на шиптарски сепаратизам гледало као на „јужни фронт”. Шиптари (калкулантски преименовани у Албанце – да би се идентификовали са „матичом”) следили су свој призренски (1878) национални програм, потврђен и у другој (1943) и трећој Призренској лиги (1967). У праву је проф. Ђуретић када каже: „Наши порази су последица београдске политике „на парче”. Овај термин користио је и Слободан Јовановић да би представио јалову и бесмислену српску политичку „партизанштину” између два рата, што на својеврстан начин говори о фракционаштву и поделама као српском политичком фатуму, о безнадежном недостатку геополитичке и државотворне свести код Срба. Тако „петоктобарски” режим неће, не сме или не жели да прихвати да је свирепо бомбардовање Србије извршено ради отимања Косова и Метохије, а не зарад успостављања некаквих демократских принципа. Заговорници међународног права и на њему заснованог демократског међународног поретка, превасходно велике силе, требало би да се принципијелно и доследно придржавају начела суверенитета и територијалног интегритета постојећих држава. У југословенском случају је, нажалост, предност дата самоопредељењу народа и то на један селективан и у односу на Србе дискриминаторски начин. Као национална мањина – Албанци са Косова и Метохије се не могу позивати на право на самоопредељење и на том основу издвајати Космет из састава Србије. Они се ни по међународном ни по унутрашњем југословенском и српском уставном праву не могу изједначавати са Србима из Хрватске и БиХ.⁶

Међутим, глобални геополитички интереси диктирали су насилничко понашање моћног Запада према маленој и нејакој Србији. Зашто би, иначе, Американци на Косову саградили Бондстил, највећу базу, извиђачки и оперативни пункт за експанзију НАТО-а према евроазијском простору у којем средишње место заузима велика и енергетским ресурсима богата Русија. Све што се дешавало на простору бивше југословенске државе, нарочито на српском етничком и историјском простору, било је у функцији експерименталног полигона за обрачун са Русијом. Српски државни и етнички

6) Види шире: Момчило Суботић, Право на самоопредељење и „југословенски експеримент“ - прва, друга, трећа Југославија, ИПС, Београд, 2004.

простор третиран је притом као колатерална штета, али и као реметилачки фактор и традиционални руски савезник, с којим се треба обрачунати пре похода на исток.

У својој књизи *Мисија у Београду* Ахтисари пише: „Ни НАТО није ишао на растурање Југославије. Није постојала намера да се косовским Албанцима да независност... У ствари, по мом мишљењу, било би корисно да се, за разлику од Рамбујеа, држимо тога да Косово остане део Србије са широком аутономијом. Независност би нарушила осетљиву равнотежу читавог Балкана, тако да се бар за сада она не може прихватити.“ Затим: „Ако би се Косово отцепило од Србије, успоставило би некакве односе са Албанијом. То би се могло догодити или тако што би се Косово сјединило са Албанијом или Албанија са Косовом... У том случају једини начин да Југославија постигне равнотежу било би прикључење српских области у Босни Србији. То би изазвало ланчану реакцију, због које би се читав Балкан распао и све би морало радити испочетка“. Ако је у време бомбардовања Србије Ахтисари невешто крио намере Запада према Србији, данас је он веома јасан у залагању за независно Косово.

У Србији се веома тешко и споро прихвата да у политици великих западних сила, поготово САД, „демократија није за извоз“, „она је само за унутрашњу употребу“. Тек средином 2006. године, у Београду је дошло до значајних промена у политици према Космету, које су показивале да је претходни “политички реализам” био бесмислен, губилачки. Србија је тада, први пут после Рамбујеа и Куманова, рекла НЕ пројекцијама о независности Косова и Метохије. Њен захтев за 16 српских општина на Косову и Метохији, као аутономија у аутономији, означавао је српски “политички реализам”.

ОСТАО ЈЕ САМО РУСКИ ВЕТО

И шта сад? Русија је и у време агресије НАТО-а на Србију, иако другоразредни геополитички играч, презадужена и зависна од Запада, захтевала да се НАТО заустави још у Босни. Данас у неупоредиво бољој економској и политичкој позицији, Путинова Русија тражи да се НАТО заустави на Косову, јер зна да је следећа Белорусија и Украјина, а то је већ „руски терен“. Коначни циљ је ликвидација Русије као глобалног фактора. Надмено уверавање западних званичника да је Косово уникатан случај који неће бити преседан

за сепаратистичке претензије широм света, а превасходно Јужне Осетије и Абхазије у Грузији, Придњестровља у Молдавији и Нагорно Карабаха у Азербејџану, чије би осамостаљење, иначе, ишло у прилог Русији јер би јој се неке од њих припојиле, Русија доживљава као стварање хаоса у међународном поретку, принципијелно се залажући за поштовање међународног права као темеља на којем се заснивају међународни односи. Готово је сасвим извесно да би, поред поменутих, сепаратистичке претензије истакле и Баскија, Каталонија, Северна Ирска, Шкотска и друге покрајине.

Стога нам је неопходан руски вето. Путинова Русија је у непоредиво бољој геополитичкој позицији од оне из времена Јељцина, Козирјева, Черномирдина.⁷ Али, прилично је нелогично да се у ситуацији кад је „повуци-потегни“ обраћамо Русији, а политички, културно и цивилизацијски се оријентишемо и прикључујемо евроатлантским организацијама, које Русију доживљавају као противника па и непријатеља. То говори да у нашој политичкој оријентацији нешто крупно не функционише. Другим речима потребан је својеврстан спољнополитички заокрет, који би подразумевао успостављање најтешњих веза са словенским православним државама, у првом реду са Русијом. Само на том основу можемо да улазимо у друге европске интеграције, сигурни да ћемо сачувати културно-верску, етничку и државно-политичку самобитност. Уосталом, Запад ионако Србију сматра природном савезницом Русије.⁸

7) Јелена Гускова, руска историчарка и један од водећих светских балканолога, рекла је на манифестацији Дани Русије, у Београду, да је Запад волео Јељцина јер је био попустљив и повлађивао је њиховим интересима. Што се тиче спољне политике, Јељцин се у њу није уопште разумео и све је препустио министру спољних послова Козирјеву, који је Западу сасвим одговарао“. Зато су сви који су долазили у Кремљ молили да Јељцин остави Козирјева што дуже на дужности. Што се тиче унутрашње политике, у то време земља је потпуно економски и на сваки други начин упропаћена, била је на коленима...па запад има разлога да воли Јељцина и има на чему да му захвали“. На другом месту Гускова каже:“ Сукобивши се с последицама антинационалне политике Козирјева, Примаков је водио активнију политику и понекад ишао чак на размимоилажење с Америком, али не идући према отвореној конфронтацији. Због свог чврстог става Примаков је на крају, морао да оде с дужности јер је представљао сметњу стремљењима САД и међународном мешању у проблем КиМ. На његово место дошао је Игор Иванов, најбољи ученик Козирјева, који је наставио политику одбране интегритета СРЈ, али само на речима...“ За Черномирдина Гускова каже да је издајник, пре свега руских интереса. „Оно што је Черномирдин урадио не може се прећутати! Он је био против тога да Москва зveckа оружјем и прихватио је да буде посредник у заустављању овог крвавог процеса, а појма није имао о Балкану“. *Правда*, Балкан прес д.о.о. Бијељина, 7. мај 2007, стр. 27-29.

8) О променама у руској унутрашњој и спољној политици у време Путина види у: Зоран Милошевић, Путинова политика, ИПС, Београд, 2007, као и у: Рој Медведев, Путин-повратак Русије, *Новости*, Београд, 2007.

Западни утицај, који је био преобладајући у југословенској кризи, јачањем Русије почео је да јењава; Балкан није више сфера искључивог западног утицаја. О будућем статусу Косова САД и ЕУ морају да разговарају са Русијом. Решавање статуса јужне српске покрајине није више ексклузивно право запада. То се најбоље видело на самиту групе Г8 у Немачкој, када је Путинов принципијелан став да Приштина и Београд дијалогом, у оквиру међународног права, пронађу решење кризе, обесмислио све захтеве да се прихвати Ахтисаријев план о независном Косову.

Леон Којен, члан нашег преговарачког тима за Космет, истиче да тврдње са Запада да је „Милошевићев недемократски режим изгубио Косово“ или да ће се „независношћу Косова довршити распад некадашње комунистичке Југославије“ треба да нас увере да је независност Косова на неки начин у вези са слободом и демократијом. Није нимало чудно што су оне код нас оставиле неки утисак само на генерале без војске из некадашњег ДОС-а, који су се окупили у ЛДП-у Чедомира Јовановића.⁹ Нажалост, многи други политичари из тзв. демократског блока у Србији мисле слично. Демократа проф. Драгољуб Мићуновић поручивао је: ”Треба да напустимо став да су важније територије него људи”, подсећајући тиме на марксистичку максиму “пролетери немају домовине”. Пренебрегавао је битну чињеницу да се не ради само о људским животима него и о баштини идентитета народа. Овај став су следили многе грађанске демократе док су га национално добро оријентисани Срби одлучно одбацивали.¹⁰

ЗАБЛУДЕ ЗАПАДА И НЕУТЕМЕЉЕНЕ ПРЕТЕНЗИЈЕ АЛБАНАЦА

Којен сматра да су се САД и ЕУ нашле пред дилемом: да ли са Русијом потражити компромисно решење засновано на међународном праву и компромису преговора Београда и Приштине, или да наставе са досадашњом политиком подршке Ахтисаријевом плану и независном Косову. Америци ће свакако бити тешко да призна да је њена досадашња политика према Србији и Космету као њеном неодвојивом и најважнијем делу била погрешна.

Што се тиче руског, тј. Путиновог става по питању Космета, он је чврсто остао на становишту да у Савету безбедности УН „неће

9) Леон Којен, *Заблуде Запада*, *Новости*, 9. јун 2007, стр. 2.

10) Према: Веселин Ђуретић, исто, стр. 269.

проћи“ резолуција којом се крше Повеља УН и Резолуција 1244 СБ УН. Путинова принципијелна подршка Србији у очувању њеног суверенитета и територијалног интегритета на Космету, биће пружана – како је нагласио руски председник – док се сама Србија буде држала свог става.

Српски премијер Војислав Коштуница је и у свом сусрету са руским председником поновио свој став и став Владе на чијем је челу да Космет треба да има обезбеђен висок степен аутономије, да званични Београд не жели да се меша у уређивање унутрашњих односа у Покрајини, али да она мора да остане у саставу Србије. При том је указао на значај што већег привредног присуства Русије у Србији, што до сада није био случај, у областима као што су енергетика, металургија, инфраструктурни пројекти или банкарство.

Коштуница је на 11. економском форуму у Санкт Петербургу указао да је НАТО бомбардовање Србије нанело велику штету и економији Косова и Метохије, која је и данас у катастрофалном стању, а криза је почела откад су тамо дошле међународне мировне снаге. Економски пад утицао је и на све врсте криминала и корупције који су свеприсутни на Космету. Криминал и социјално незнање на Космету, Коштуница је предочио као плод „сталног настојања да се крши међународно право и стреми да се Србији одузме њен део територије. Само захваљујући принципијелној позицији Москве СБ ОУН је одустао од гласања о новој резолуцији о Косову. Руски медији су готово сагласни у ставу да је план Мартија Ахтисарија, којем се противе Србија и стални члан Савета безбедности Русија, заправо представљао фактичко признавање независности Космета.

С друге стране, САД и њен председник Џорџ Буш и даље упорно инсистирају на плану којим Ахтисари отима од Србије њену јужну покрајину у дарује је Албанцима, подржавајући тако њихову вековну тежњу ка стварању велике Албаније. Буш истиче: „То мора да се деси. Сада је време, према нашем мишљењу, да се крене са Ахтисаријевим планом“.¹¹ Србима, заузврат, предочава могућност чланства у Европској унији, али да он о томе не одлучује.

Из Европске уније упозоравају Србију да се превише не препушта „загрљају великог медведа“, јер би могао да је удави (Оли Рен). Иако се званично не повезује статус Косова с процесом инте-

11) Према: Новости, 12. јун 2007, стр. 3.

грације Србије у Европу, не мали број је оних који тај процес условавају дистанцирањем Србије од Косова, али и од Русије.

Косовски Албанци истичу само један захтев – независност! Њихове наде и очи упрте су у САД која им је обећала државу. Стога упозоравају да је време да САД одржи реч и једнострано признају Косово. Нестрпљиви су и сматрају да је преговарање са Русима и Србима само губљење времена. Према процени обавештајних кругова Албанци на Космету наоружани су са преко пола милиона кратких и дугих цеви, минобацача и разног другог наоружања и спремни су, разуме се уз подршку својих западних ментора, за нови рат против Србије.

Тим Цуда, британски публициста и извештач из времена НАТО агресије на Србију, сматра да Бушово обећање у Тирани да ће Косово ускоро бити независно, треба сагледавати у контексту чињенице да „унутар америчке администрације постоје две струје. Једна каже да би Албанце требало охрабрити да прогласе независност после чега би САД признале независно Косово, док друга струја сматра да би то проузроковало исувише много проблема и у региону, и у односима са европским савезницима Вашингтона“¹²

ПРИХВАТЉИВО И ДУГОРОЧНО РЕШЕЊЕ ЗАСНОВАНО НА ПРАВУ

Много се очекивало од сусрета Путина и Буша 1. и 2. јула на ранчу америчког председника. Иако су две стране остале на супротним позицијама кад је у питању поштовање међународног права и опстанак суверене и демократске српске државе, Србија се после овог сусрета нашла у повољнијој ситуацији јер је створена могућност да се уз подршку Русије избори за наставак преговора с косовским Албанцима, који ће уродити компромисним решењем. У међувремену формирана је “тројка” Контакт групе коју чине: представник Русије Александар Боцан Харченко, амерички представник Фред Визнер и представник ЕУ Волфганг Ишингер. Њихов задатак је суштински и временски ограничен: они треба да у комбинацији шатл дипломатије и непосредних преговора Београда и Приштине, до децембра 2007. поднесу Извештај Савету безбедности УН о постигнутим резултатима преговора. На састанку Контакт групе у Њујорку 27. септембра 2007, као ни дан касније, 28. септембра на непосредним преговорима представника српске Вла-

12) Према: Танјуг вести 12. јун 2007.

де и косовских Албанаца, није дошло до суштинског помака, јер албанске сецесионисте и даље подржава америчка администрација и прети да ће признати једнострано проглашену независност јужне српске покрајине. ЕУ није потпуно јединствена у својој подршци америчком сценарију (супротстављају се Словачка, Шпанија, Румунија..), али све чешће се од неких политичара и дипломата, попут Кушнера, чује да “косовско питање” није ни америчко ни руско, него европско, те да би она требала да га решава, без уплитања са стране. У том циљу на место УНМИК-а, ЕУ би на Косово и Метохију, већ почетком 2008. године, послала своју мисију. Овде се крије опасна замка, да се до независности Косова дође заобилажењем СБ УН-а, у којем би се испречио руски вето. Не треба сумњати да би “независна” Европа једноставно само потврдила америчко унилатерално признање Косова.

Неопходно је, стога, инсистирати да се проблем албанске националне мањине, а не “проблем Косова”, како то многи неправилно означавају, решава искључиво у Уједињеним нацијама, пред Саветом безбедности, уз стриктно поштовање међународног права јер је прихватљиво и дугорочно само оно решење које је засновано на праву. То значи сачувати суверенитет и државну целовитост с Кометом које би имало аутономију највишег степена. Срби на Космету били би непосредно повезани са централном српском влашћу у свим битним сферама живота, тј. имали би аутономију у оквиру покрајинске аутономије.

Јер, шта је алтернатива? Каква је то компензација: за могући губитак Космета – улазак Србије у НАТО. Уосталом, НАТО би требало да гарантује безбедност и територијални интегритет својих чланица. Може ли Србија без Косова и Метохије, обogaљена и безнадежно рањена, државно недовршена и немогућа, бити подесна за било какве европске интеграције. Какве су то интеграције са онима који распарчавају територију своје чланице?

Отимање Косова и Метохије од Србије ради стварања велике Албаније био би ретроградни, антицивизацијски и ратни пројекат, који би до темеља потресао регион западног Балкана. Уосталом, ако границе нису важне – како то често истичу европски представници – зашто их онда мењати? Ако границе нису важне, зашто САД предлажу “надзирану независност” а не “надзирану аутономију”, која је легалнија и легитимнија јер не нарушава међународно право и демократски светски поредак. Србија треба да се залаже

за европске интеграције, али не по цену коју не плаћа ниједна друга земља. То треба указивати пре свега европским политичарима, уколико су истински заинтересовани за Србију као део европског ентитета.

ПРОТИВПРАВНА МИСИЈА ЕУЛЕКС И ЈЕДНОСТРАНО ПРОГЛАШЕЊЕ КОСОВСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ

Да би избегли руски вето у Савету безбедности УН, који би подржале и неке друге велике земље као што су Кина и Индија, Америка и западноевропске земље су одлучиле да мимо СБ УН власти Европску унију да пошаље сопствене мировне снаге ЕУЛЕКС као својеврсну претходницу противправне независности. Снаге европског закона ЕУЛЕКС (“lex” – лат. закон) “црпи правну снагу” за слање своје мисије за правосуђе и полицију из Резолуције 1244 СБ, стоји у Акционом плану. На челу ЕУЛЕКСА налазиће се пензионисани француски генерал Ив де Кермабон, који ће бити подређен специјалном представнику ЕУ на Косову Питеру Фејту. ЕУЛЕКС-мисија састојала би се од 2.000 међународних званичника и још 1.000 домаћих службеника.

Правници ЕУ како би легализовали мисију позивају се на тачку 10. резолуције 1244 којом се “овлашћује генерални секретар УН да уз помоћ међународних организација (у овом случају ЕУ) успостави међународно цивилно присуство на Косову”... Али, бриселски правници су зажмурили на наставак реченице који гласи “... при чему ће народ Косова уживати суштинску аутономију у оквиру СР Југославије” (сада Србије).

Слање мисије је претходница једностраног, противправног проглашења независности и његовог нелегалног признања од стране Запада, што представља оправдање дивљачке агресије и бомбардовања СРЈ и Србије и што је наставак “малог светског рата“ који Запад од почетка деведесетих година 20. века води против српског народа и Србије.

Главни град те лажне америчко-НАТО државе је Бондстил, а “независно Косово је име за највећу оружану пљачку која је икада извршена у миру пред очима целог света” – истиче Матија Бећковић.

Председник спољнополитичког одбора руске Думе Константин Косачов истиче: “Евентуално упућивање мисије ЕУ на Косо-

во и Метохију било би апсолутно противправно, јер ни Србија ни Косово нису чланице Уније. У таквом случају, замене мисије Уједињених нација, Русија то питање треба да изнесе пред Савет безбедности УН и употреби право вета... Ми треба да у случају замене мисије у Савету безбедности УН поставимо питање, јер ЕУ крши Повељу УН и Резолуцију 1244, и да употребимо право вета”.¹³ Косачов указује да: “Документ о правној и финансијској основи за слање Европске уније на Косово и Метохију супротан је Резолуцији 1244 Савета безбедности УН и Русија је не може прихватити, као и остале државе које уважавају Повељу УН”, и одлуку ЕУ назвао ”још једном, веома тужном етапом” на путу признавања независности Косова и Метохије. Косачов је тим поводом изјавио да може “само да изрази жаљење у вези са том одлуком, јер она противречи Резолуцији 1244 СБ УН, према којој основа за промену статуса Покрајине може да буде само одлука СБ УН”¹⁴

Ослањајући се на снажну руску подршку, председник Владе Србије Војислав Коштуница истиче да Косово нема цену и да Србија неће дати сагласност за независност своје покрајине, потписом споразума са ЕУ. ”Одлуком да пошаље мисију за спровођење једностране независности Косова, Европска унија је кривотворила Резолуцију 1244, која изричито гарантује поштовање територијалне целовитости Србије... Сигурно је да би Европској унији највише одговарало да Србија, у виду неког потписаног споразума, да сагласност на ово највеће правно насиље које се врши над једном земљом од када постоје УН, које, пак, свим државама гарантују неповредивост граница... Под снажним притиском споља, од стране САД, Европа у случају Србије газии темељне принципе на којима она, Европа, почива... Није, дакле, Србија против Европе, већ је Европа, нажалост, противно својим властитим начелима, попустила пред политиком силе”. Коштуница је указао да, ”истовремено, представници албанских сепаратиста у привременим институцијама, које је држава Србија, иначе, осудила на дугогодишње робије због тероризма, најављују проглашавање једностране независности Косова, под покровитељством ЕУ и САД... Сви, међутим, морају знати да та лажна држава за Србију никада неће постојати и да ће Косово и Метохија увек бити Србија.. Косово нема цену и Србија не прихвата никакве понуде за надокнаду... Сада је време

13) Према: Вето на мисију, *Новости*, 10. фебруар 2008, стр. 5.

14) Исто, Дошли на силу да спрече силу, *Новости*, 17. фебруар 2008, стр. 3.

силе, али историјско искуство Србије казује да увек дође време права и правде”¹⁵.

Др Ненад Поповић, руководилац Економског тима за Космет, утврдио је да спољни дуг Косова износи 1,4 милијарде долара и да га је отплаћивала Србија (по 100.000 америчких долара дневно), да се вредност српске имовине на Космету процењује на 14-15 милијарди америчких долара. Нагласио је да УНМИК није имао право да формира Косовску поверилачку агенцију за “приватизацију” којом је велики број предузећа дошао у албанско власништво.

Јелема Гускова је уверена у чврсту подршку Путинове Русије суверенитету и територијалном интегритету Србије и доследном залагању за поштовање међународног права. “Увек сам критиковала спољну политику Русије према Балкану, коју је водила од 1991. до 2006. године. Али, почетком 2007. изненада за цео свет, Русија је променила свој став и рекла чврсто НЕ већ припремљеној независности Космета. Тада је био остао само још један корак до одлуке Савета безбедности, и Запад је само још очекивао руско ДА већ написаној Резолуцији СБ, која би омогућила независност овом делу српске државе. Таква нова позиција Русије прво је изненадила нас Русе, друго, изненадила је и Србе, јер су се они борили за опстанак током протеклих 16 година, без ичије подршке: Уз све то, у тој врло компликованој међународној ситуацији није било ни јединственог става у политичком врху Србије. Као и увек, Срби нису били сложни по питању будућности Космета: да ли бранити, да ли поклонити, да ли ратовати, да ли не обраћати пажњу?

То чврсто руско НЕ имало је и за Русију и за Србију врло неочекиване последице: званично јединство у политичком врху Србије и јединство свих политичких структура Русије по косовском питању, које сада држе ту тему под бројем један и у политичким структурама и у медијима... У Русији се плаше да Србија може да попусти... Русија сигурно неће попустити и никад неће признати независност Космета... Не заборавите да на нашој страни имамо и Кину и још неке земље, које се противе једностраном проглашењу независности дела Србије, о чему свакодневно говоре Албанци”¹⁶.

На годишњем обраћању новинарима Путин је оптужио европске земље за неморал и двоструке стандарде. “Зар се ви, Европљани, не стидите да истим питањима прилазите са таквим двоструким

15) Исто, Косово нема цену, *Новости*, 10. фебруар 2008, стр. 5.

16) Русија неће издати, интервју Јелене Гускове Љиљани Булатовић, *Правда*, 12. фебруар 2008, стр. 8-9.

стандардима. Подршка једностраном проглашењу независности КиМ неморална је и противправна. Територијална целовитост држава је темељни принцип међународног права. Постоји Резолуција 1244 о територијалној целовитости Србије и то треба да се поштује”. Космет према Путиновим речима није никакав посебан случај. “То је лаж. Све је исто: од етничког конфликта до злочина са обе стране. На питање шта ће Русија учинити, Путин каже: “Хтео бих о томе говорити али да никога не увредим. Четрдесет година постоји фактички независна Република Северни Кипар. Зашто је не признајете? Зашто не подржите сепаратизам на територији Велике Британије која се бори да Северна Ирска остане њен део? Треба да постоје јединствени принципи. Ако будемо поступали према политичкој сврсисходности служећи интересима одређених земаља – срушиће се међународно право и заједнички поредак”.¹⁷

Влада Србије је 14. фебруара донела Одлуку којом ће поништити све евентуалне противправне акте једностране независности Косова и Метохије. За ову одлуку је премијер Коштуница рекао да има “историјски значај, јер то је једном за увек одлука Србије да одбацује постојање лажне државе на својој територији”. Влада је након усвајања ове одлуке обавестила Савет безбедности и генералног секретара УН да су поништени сви противправни акти о проглашавању једностране независности.

На седници Савета безбедности српски шеф дипломатије Вук Јеремић позвао је СБ да обезбеди пуно поштовање Резолуције 1244 и да хитно реагује и осуди намере Приштине да једнострано објави независност. Упутио је захтев да Специјални представник Јоаким Рикер мора одмах да прогласи акт косовске скупштине о независности неважећим и да је распусти, а Кфор да заштити косовске Србе, свештенство Српске православне цркве и њихове манастире и да спрече евентуално понављање етничког чишћења из друге половине 1999. и марта 2004. године.

На истој седници стални представник Русије при УН Виталиј Чуркин је такође позвао Рикера да једнострано проглашену независност мора да прогласи ништавном. Евентуално признање косовске независности од стране неких земаља Чуркин третира као “отворено гажење међународног права”.

На жалост, САД, Француска, Велика Британија, Италија и друге западне земље признале су независност Косова и тиме показале сву лицемерност тзв. западне демократије. Доносећи ту срамотну

17) Из Путинове годишње конференције за новинаре 14. фебруара 2008.

одлуку, показале су да им је сила испред права а насиље испред Повеље УН-а.

Русија, Кина, Индија, Индонезија и бројне друге државе нису пристале на амерички диктат и остале доследне у ставу о поштовању суверенитета и територијалног интегритета Србије, заснованих на одредбама међународног права и светског демократског поретка.

Ставови ових часних држава представљају залог за успешну борбу Србије за повратак Космета у њен државноправни оквир.

Сматрамо, међутим, да актуелна српска власт није учинила све потребно за одбрану Космета. Изјава председника Србије, Бориса Тадића, да ће се залагати за целовитост Србије искључиво и само политичким и дипломатским средствима, код Шиптара и њихових западних савезника схваћена је као капитулација. Да је рекао да ће се Србија бранити свим средствима које једној демократској држави стоје на располагању, био би много уверљивији и схваћен као одговоран и озбиљан државник решен да, поштујући међународно право на које се тако често позивају западни политичари, брани част и достојанство своје земље. Отуда се поставља питање, може ли актуелна власт учинити нешто да се Космет врати у уставноправни поредак Србије? Сматрамо да не може. Довољно је подсетити се неколико чињеница, па схватити колико је то нерепално.

Наиме, ДОС-ов режим, а то је и овај садашњи, ништа није учинио да се постави питање Републике Српске Крајине која је као Зона под заштитом УН брутално окупирана од стране Хрватске и њених западних савезника, чиме је погажена резолуција 743 (Венсов план), која никад није укинута. Друго – Вашингтонски папир из 1994, иако по Србе из Крајине у том тренутку неповољан, нико од ДОС-овских политичара није се уопште сетио овог документа на којем је почивала идеја К=К – онолико аутономије за Крајину у Хрватској колико за Косово у оквиру Србије. Данас, такође, нико из власти не подржава захтев за српским крајишким ентитетом, иако је свима познато да је Хрватска била двонационална држава – Хрвата и Срба, као што је Белгија држава Фламанаца и Валонаца. Ко би данас у свету могао прихватити да Валонци протерају Фламманце? А признато је протеривање Срба Крајишника! Друго, да ли је ова власт спремна да прихвати и подстакне плебисцит у Републици Српској којим би се Срби избавили из нежељене Босне и Херцеговине? Да ли је ова власт опредељена да помогне српској Црној

Гори да се врати у своје извесније политичко и државно окриље? Ништа од овога актуелна власт у Србији није спремна ни способна да учини. Ако је уопште опредељена да решава српско државно и национално питање, она то покушава “на парче”, као што су, такође безуспешно, чиниле генерације српских политичара. Инсталиран од својих западних “пријатеља”, досовски режим је учинио таман колико је требало поменути “пријатељима”.

Стога је неопходно да патриотска већина у српској скупштини изабере и патриотску српску владу која ће, не часећи часа, прионути на најважнији национални и државни посао – повратак Космета Србији, јер се у противном Срби и Србија тако више неће звати.

Momcilo Subotic

Institute for Political Studies, Belgrade

KOSMET BETWEEN FORCE AND LAW

Summary

Within transformed global geo-political constellation in the region of Europe, West has had a dominating influence on inflaming and then solving of Yugoslav crisis. The West, headed by the United States of America, selectively implemented the right of the people for self-determination, thus taking away in a discriminatory way the same right for Serbs in Croatia and Bosnia and Herzegovina, according to which they were constitutive-state-hood people, completely constitutionally equal with other two peoples. Instead of giving the right for self-determination to the people, the West gave this right to the republics, whose borders had not have historical, ethnic and legal basis required for that. When during the disintegration of Yugoslav and Serbian state there came the turn for Kosovo and Metohija, the powerful West with its Albanian protégés pointed out two reasons for independence of Kosovo, that are not mentioned in Ahtisari's plan, but are purported to it, and these are: the right of Albanians, as a national minority in Serbia, for self-determination, and the seizure of Kosmet from Serbia for alleged criminal policy of Milosevic's regime. Both two reasons are incorrect and international-legally irrelevant ones. Kosovo and Metohija is an integral part of Serbia according to the United Nations Charter, the Constitution of Serbia and 1244 Resolution of the Security Council of the United Nations. However, this right would have been hidden deeply in the shadows of the politics, and the force would have prevailed over the law had it not have been Putin's Russia there with its unflinching policy to oppose

this violence and injustice. The solution of the problem of Southern Serbian province has been risen up again to the level of international law and the politics of the key factors in international relations, although the USA and other supporters of the independence have been trying to achieve it through the European Union, avoiding the Security Council of the United Nations, in the form of an “alleged precedent” and “exclusive” European problem.

Key Words: Serbia, Kosovo and Metohija, United States of America, European Union, Russia, international law, negotiations